

STEDEN BOUW ALS VERANDER KRACHT

TRANCITY

ENNO ZUIDEMA STEDEBOUW

Trancity,
De Beuk Organisatieadvies,
Enno Zuidema Stedebouw
en AIR, het architectuur-
centrum van Rotterdam
presenteren het programma:

**STEDENBOUW
ALS VERANDERKRACHT**
werken aan verbreed
vakmanschap

Kennisontwikkeling en professionalisering van stedenbouw als veranderkracht: dat is het doel van dit programma. Vanuit onze eigen werkpraktijken zien we hoe het vak stedenbouw in beweging is. Wij zien uitdagende perspectieven en opgaven, maar ook verwarring en weerstand. Wij zien hoe stedenbouwers als vakmensen opereren, maar ook als vakmensen te kort schieten.

Een combinatie van onze perspectieven leerde ons dat de kracht van het ontwerp effectiever ingezet kan worden vanuit een sterkere professionaliteit in het proces. Onze overtuiging is dat de stedenbouwkundige als ontwerper verder komt met de kennis, professionele vaardigheden en competenties afkomstig uit de organisatiekunde over veranderingsprocessen.

Wij verwachten veel van de kruisbestuiving tussen stedenbouw en veranderkunde. Vanuit onze eigen achtergronden willen we investeren in het verder verkennen, onderzoeken en toepassen hiervan. We kunnen dit in een publiek programma doen dankzij een subsidie van het Stimuleringsfonds voor Architectuur. In het programma 'stedenbouw als veranderkracht' nodigen we de vakgemeenschap uit tot kennisontwikkeling en debat, en bieden we professionals een concreet leertraject voor de ontwikkeling van kennis en vaardigheden aan.

mede mogelijk
gemaakt door:

VAK IN BEWEGING.

De positie en rol van de stedenbouwer zijn in korte tijd sterk veranderd. Het werkterrein is verschoven naar de bestaande stad, de opgave is open en vrijwel elk proces kent een veelheid aan belangen en partijen. Deze dynamische vorm van stedenbouw moet zorgvuldige ruimtelijke inrichting verbinden met programma's en exploitaties. Het werken in de bestaande stad vraagt versterking van herkenbare structuren en identiteiten en tegelijk ruimte voor programmatische diversiteit. De kracht van het ontwerp is daarin essentieel – en tegelijkertijd verkeert de vakdiscipline in verwarring. De opgave verandert, de organisaties waarin stedenbouwkundigen werken veranderen, de rol van de stedenbouwer als ontwerper verandert. 'Eindbeelden' is achterhaald en de vraag naar nieuwe stedenbouwkundige professionaliteit in ruimtelijke processen tekent zich af. Wij willen daarop aansluiten met een concreet perspectief. We zoeken het publiek debat in brede vakkringen over de consequenties en potenties van stedenbouw als veranderkracht in de opgaven van vandaag.

ONTWERPEN AAN VERANDERING.

Ontwerpen is een vorm van handelen en denken. Het werken in de bestaande stad vraagt van de stedenbouwkundige om te investeren in samenwerking en co-creatie. Hij/zij is niet langer dé auteur van het ontwerp – maar zij/hij is ook niet louter een procesregisseur.

Juist de activiteit van het ontwerpen is de onderscheidende bijdrage van de stedenbouw in veranderprocessen. Door te ontwerpen wordt de actuele situatie in haar gelaagdheid zichtbaar. Door te ontwerpen worden wensen en belangen verbeeld en op hun consequenties verkend. Door te ontwerpen wordt de verbeeldingskracht geprikkeld, maar komen ook de splijtende kwesties boven. Ontwerpen is dienstbaar in een proces van collectief handelen en denken.

De vertrekpositie van het programma is daarom een gelijkwaardige verhouding tussen stedenbouw als ontwerpende discipline en stedenbouw als proces. Het is een valse tegenstelling om op één van beide te focussen.

Stedenbouw als veranderkracht is niet óf-óf, maar én-én.

Deze constatering legt een wijd perspectief voor de toekomst van het vak open. Wij willen de vakwereld en de vakopleidingen uitnodigen: werk met ons aan een constructieve formulering van profiel en competenties van de stedenbouwkundige die in staat is te ontwerpen aan verandering.

VOORBIJ INTUÏTIE EN ERVARING.

Het stedenbouwkundig ontwerpen heeft een stevige academische basis. De praktijk van het werken in stedelijke veranderprocessen is echter veel-eisend. De professional werkt hierin, met wisselend succes, op basis van intuïtie, ervaring en persoonlijkheid. Vanuit de praktijk horen wij dat dit onbevredigend is. Er is behoefte aan meer zelfvertrouwen, aan verbreding van het vakmanschap. Het werken als ontwerper wint aan zeggingskracht en effectiviteit als in het proces vanuit beheersing en professionaliteit gewerkt wordt. Veranderkunde geeft aangrijpingspunten en inzichten om intuïtie, ervaring en persoonlijkheid bewust in te zetten en zo het vakmanschap van de stedenbouw te verbreden.

VERANDERKUNDE BIEDT CONCRETE HANDVATTEN VOOR DEZE PROFESSIONALISERING:

- Complexiteit en context: elke opgave heeft verbanden met de context. Dat is niet nieuw, maar de veranderkunde biedt een kader om die complexiteit te begrijpen en te hanteren.
- Multidisciplinair samenwerken is een must. Het helpt om verschillende stijlen van werken van ontwerpers, bestuurders, maatschappelijke organisaties te begrijpen en samen te brengen.
- Kun je de autonomie van de stedenbouwkundige als professional verbinden met de wensen, behoeften en beweegredenen van andere belanghebbenden? Bijbehorende competenties zijn verbinden, luisteren, vertalen naar beeld en ontwerp.
- Cultuur van ontwerpen: als professional ben je niet blanco. Ben je je bewust van je ontwerp houding en de waarden die je werk sturen? Kun je hierover communiceren?

Het programma stedenbouw als veranderkracht zoekt met deze focus op concrete professionalisering directe aansluiting op de praktijk van stedenbouwkundigen, ongeacht of ze nu in dienst zijn van overheden, marktpartijen of ontwerp bureaus.

PROGRAMMA IN VOGELVLUCHT.

'Stedenbouw als veranderkracht' is ontstaan uit een behoefte de vakgemeenschap en het vakdebat te verrijken. Het programma geeft daar invulling aan door een scherp en open platform voor debat, het zoeken van de confrontatie met de kennis van experts uit praktijk en wetenschap, en het scheppen van een omgeving om te leren voor nieuwsgierige professionals.

In de komende periode verkennen wij de verbinding tussen stedenbouw en veranderkunde verder door onderzoek, interviews en focusgroepen. Na de zomer van 2011 entameren we in brede vakkringen het debat over de potentie van deze combinatie en dagen uit tot gesprek hierover door een breed verspreide brochure en een landelijke conferentie. Professionals zijn uitgenodigd om in de winter van 2011/2012 deel te nemen aan de dan ontwikkelde vierdaagse leergang 'stedenbouw als veranderkracht'. De leerervaringen uit de praktijk en debatpodium krijgen volgend voorjaar een publiek karakter door opnieuw een publicatie en debat. Op de websites van de vier partners zijn de vorderingen van 'stedenbouw als veranderkracht' te volgen en via sociale media willen we het netwerk actief betrekken bij het verder ontwikkelen van stedenbouw als veranderkracht. Wij zien uit naar uw bijdrage hieraan.

CONTACT:

info@trancity.nl
023 532 4144

[Simon Franke](#) / Trancity
[Dorien de Wit](#) / De Beuk
Organisatieadvies
[Enno Zuidema](#) / Enno
Zuidema Stedebouw
[Patrick van der Klooster](#),
[Arie Lengkeek](#) / AIR